

IDEA DIPLOMATIC

كوٲايي شيرپه نجه

كوٲراني ئه بووبه كر به غدادي
وه شاندي گورزيكي به هيٲ
له داعش

چەند كاتژميرىك لە دواى بلاوبوونەوى ھەوائى كوژرانى ئەبووبەكر بەغدادى لە ئەنجامى پرۆسەيەكى سەربازىي ئەمەريكىي نەيىنى بە ھاوكارىي (ھەسەدە)، دۆنالد ترەمپ سەرۆكى ئەمەريكا ھەوالەكەي پشتراست كردەوہ. بە پيى ليدوانەكانى پينتاگۆن، پرۆسەي كوشتنى بەغدادى لە 26ى تشرىنى يەكەمى 2019 لە گوندى بارىشا لە ناوچەي حارم سەر بە پارىزگاي (ئيدلب) لە باكوروى خۆرناواي سوورىا لە رېگەي بەكارھينانى ھەشت ھىليكوپتەر و فرۆكەي (F16) كراوہ. ماوہيەكى كەم لە پيش بلاوكردنەوى ھەوالەكە، ترەمپ لە رېگەي تويتىكەوہ راي گەياندبوو، «شتىكى زۆر گرنگ رووى داوہ» بى ئەوہي ھىچ شتىكى تر لەو بارەيەوہ ئاشكرا بكات.

لەمەو بەر دەرکەوت، کاتىك قسەي بۆ ھەندىك لە سەرکردەكانى رېنخراوى داعش دەکرد. پرۆسەي سەربازىي كوشتنى بەغدادى پيى دەگوترىت (پرۆسەي بارىشا)، كە لەنيوہي شەودا كرا و 4 كاتژميرى خاياند، بە تەنسيق لەگەل توركيا و كوردەكان لە سوورىا. گوڤارى (نيوزويك)ى ئەمەريكى ئاشكرا كرد، ھەر دوو ھاوسەرەكەي ئەبووبەكر بەغدادى لەو ئۆپەراسيۆنەدا كوژران، كە جلى بۆمبپژىركراويان لە بەردا بوہ.

چۆنيتىي ھاريكاريي لەگەل توركيا و كوردەكاندا

وہزارەتى بەرگرىي توركيا و ھيزەكانى سوورىاي ديموكرات (ھەسەدە) ئاشكرايان كرد، تەنسيق و ھاريكاري و گوڤينەوہي زانباريان لە نيتواندا ھەبوہ بۆ سەرخستنى پرۆسەي كوشتنى ئەبووبەكر بەغدادى. بە پيى وەزارەتى بەرگرىي توركيا، ھەر دوو سوپاي توركيا و ئەمەريكا ھاريكاريان پيکەوہ ھەبوہ و زانباريەكانيان گوڤوبوہتەوہ لە پيش دەستپيكردن بە ھيشە سەربازيەكە لە دەرنگانى نيوہي شەوى 27ى تشرىنى يەكەمى 2019، بەلكوو نزيكەي 48 كاتژمير لە پيش ئەنجامدانى پۆپەراسيۆنەكە تەنسيقان ھەبوہ. ھيزەكانى سوورىاي ديموكرات (ھەسەدە)، كە كوردەكان بە رابەرايەتىي مەزلووم كوڤاننى سەرکردايەتىي دەكەن،

لەو پرۆسە سەربازيە تايبەتییەدا چى رووى دا

سەرکردايەتىي ئۆپەراسيۆنە تايبەتییەكانى ئەمەريكا تيمىكى تايبەتى راسپارد بۆ ئەنجامدانى پرۆسەي كوشتنى بەغدادى لەو شوينەي ئيدلب كە لەگەل دوو ھاوسەرەكەيدا خويان لى شاردبوہوہ. بە پيى سەرچاوہ تايبەتییە ئەمەريكىيەكان، تيمىكى سەربازىي تايبەت ھەليان کوتاوتە سەر شوينىك، كە ئەبووبەكر بەغدادى لى بوہ و بۆ ماوہيەكى كورت شەر رووى داوہ و لە ئەنجامدا بەغدادى لە رېگەي چاكەتتىكى بۆمبپژىركراوہوہ لە ترسى ئەوہي دەست ھيزە ئەمەريكىيەكە نەكەوئىت، خوئى تەقاندوہتەوہ.

دەزگاي ناوہندى ھەوالگريي ئەمەريكا CIA ماوہيەكى زۆر لە سوورىا بە دواى شوينىي ئەبووبەكر بەغدادى دەگەرپىن و وەزارەتى دەرەوہي ئەمەريكا، برى 25 مليون دۆلارى وەك خەلات ديارى كردبوو بۆ ھەر كەسيك كە زانباريى ورد پيشكەش بكات، كە بيتتە ھۆي كوژرانى يان دەستگيركردنى.

سالى 2014 يەكەم جار ئەبووبەكر بەغدادى لە موسل دەرکەوت، كاتىك چوہ سەر بلندگوئى مزگەوتى گەورەي (النورى) و دامەزراندنى دەولەتى خەلافەتى ئىسلامي راگەياند، ھەروہا جاريكى تريش پيش سالىك

بىئوگرافىيە ئىبۇبەكر بەغدادى، سەرۆكى پىشوو رىكخراوى داعش

ناوى تەواوى	عمواد ئىبراھىم عەلى ئەلبەدرى سامەرايى ناسراو بە (ئەبۇبەكر بەغدادى)
نازناوى	ناسرابوو بە ئەمىرى دەولەتى ئىسلامى لە عىراق و شام (داعش)
رەبىرەبى	يەككە بوو لە سەرکردەكانى ئەلقاعىدە لە عىراق، لەگەل ئوسامە بن لادن ئاكۆكى ھەبۇو
ھەولى بە ئامانجىردى	لە دواى زنجىرەيەك كىردەھى تىرۆرىستى، وەزارەتى دەرەھى ئەمەرىكا لە 2011/10/4 وەك تىرۆرىستىكى جىھانى ناساندى و برى 10 مىيۇن دۆلارى بۆ پىدائى زانىارى لەسەرى دىيارىكرد
زىادكىردى برى خەلاتەكە	لە 16 دىسەمبەرى 2016 وىلايەتە يەكگرتەھەكان برى خەلاتەكە بۆ 25 مىيۇن دۆلار زىاد كىرد بۆ ھەر كەسكە كە زانىارى دروست بەدات بىتتە ھوى دەستگىركردى يان كوشتنى
راگەياندى دەولەتى خەلافەت	لە سالى 2014 دەولەتى ئىسلامى لە عىراق و شام راگەياند و خۆى وەك خەلىفە ناساند
ناوى لە لىستى تىرۆرىستان	ناوى ئەبۇبەكر بەغدادى لە لىستى 10 لە ھەرە مەترسىدارترىن سەرکردەى گروپپە تىرۆرىستىكەكانى جىھاندا ھاتوو
كوژرانى زۆربەى ھاوكارەكانى	لە سالى 2015 فرۆكەيەكى ھىزى ئاسمانى عىراق گورزىكى لەو شوپنە وەشاندا، كە ئەبۇبەكر بەغدادى لەگەل سەرکردەكانى داعش لە ناوچەى (كەرابلە) كۆبۇو
بەنچە و رەجەلەكى	بە پىنى شەجەرەى بىنەمالەكەيان رەجەلەكى ئەبۇبەكر بەغدادى دەچىتەو سەر ئالوبەيتى پىغەمبەرى ئىسلام، عەشیرەتەكەشى سەر بە رەوزەى حىسنى ھاشىمى قورەيشى
شارەزايى سەربازى	شارەزايى ئەمنى و سەربازى لە ماوۋى خەلافەتەكەيدا لەسەر زەوى زۆر زىادى كىرد و بە پىراكتىكى پىراكتىزەى كىردوو لە زۆرىك شەركەكانى داعش
ئەرك و پۇستەكانى	ئەندامى ئەنجومەنى شورا بوو تا راگەياندى دەولەتى عىراقى ئىسلامى، ئەركى سەرىپەرتىارى گشتى دەستە شەرىكەكانى وىلايەتەكانى پىسپىرداوه، ئەبو عومەر بەغدادى لە پىش كوژرانى بۆ شوپنگرتەھوى خۆى ئامادەى كىردوو.
ئاستى خويندىن	كۆلىزى شەرىكەى ئىسلامى لە زانكۆى بەغداد خويندوو، سالى 2002 برۋانامەى ماستەرى بەدەستەھىناوه، لە سالى 2006 دىكتۋارى لە زانستى قورئان بەدەستەھىناوه
كوشتنى	لە 26 ئۆكتۇبەرى 2019 لە ھەلمەتلىكى ھىزە تايبەتەكانى ئەمەرىكا لە پارىزگاي ئىدلبى سوورىا كوژرا، دواى ئەھوى دۆنالد ترەمپ رەزامەندى لەسەر ئەو ئەركە ئىتتىپاقى ئىشاندا

فەرماندەى گشتى ھىزەكانى ھەسەدە لە ئەكاونتى خۆى لە تويتەر راي گەياندا، پىرۆسەيەكى مېژوويى سەرکەوتوو ئەنجام درا لە ئەنجامى ھەبوونى كارىكى ھەوالگىرى ھاوبەش لەگەل وىلايەتە يەكگرتەكاندا. عىراق و ئىران دەلېن «ئىمە ئاگادارى پىرۆسەكە بووين» سەرچاوپەكى ئاساشىبى عىراق بە ئازانسى (پىوتەرز) ى راگەياندا، زانىارى وردىان لە ناو سوورىاوه لە بارەى

ئاشكراى كىرد، ھاوكارى ھىزەكانى ئەمەرىكايان كىردو لە پىرۆسەيەكى سەرکەوتوو لە دژى رىكخراوى داعش كە برىتتە لە «كوشتنى ئەبۇبەكر بەغدادى». لەو بارەيەو ھەستەفا بالى، بەرپىوۋەبەرى نووسىنگەى راگەياندى ھىزەكانى سوورىاى دىموكرات لە تويتىكدا ئاشكراى كىرد: «بەو ئۆپىراسىۋنە بەھىزەمان، جارىكى تر بەھىزى و پىداگرىمان لە سەر راوھدوونانى داعش سەلماند». ھەر لەو بارەيەو ھەزىلوم عەبدى

بزانه كى دەبىتتە شوپىنگرەھەي ئەبوبەكر بەغدادى؟

<p>دوای ھەوالى كوژرانى ئەبوبەكر بەغدادى بەپىي راپۆرتەكان "عەبدوللا قەرداش"ى جىگرى دەبىتتە سەركرەھى رىكخراوھەكە و ئەوھش دەبىتتە ھۆى سەرھەلئانى سەرھەمىكى توندوتىژتەر لە كارى ئەو رىكخراوھەدا.</p>
<p>عەبدوللا قەرداش بە يەكئىك لە سەركرەھە توندوتىژەكانى رىكخراوى داعش دادەنریت و جىگرى ئەبوبەكر بەغدادىيەو بە "وھزىرى خۇكوژەكان" ناوى دەركرەھە. بەپىي زانىيارىھەكان دوای كوژرانى بەغدادى. ئەو شوپىنى دەگرىتەھە</p>
<p>عەبدوللا قەرداش بە يەكئىك لە سەركرەھە توندوتىژەكانى رىكخراوى داعش دادەنریت و جىگرى ئەبوبەكر بەغدادىيە و بە "وھزىرى خۇكوژەكان" ناوى دەركرەھە. بەپىي زانىيارىھەكان دوای كوژرانى بەغدادى. ئەو شوپىنى دەگرىتەھە.</p>
<p>قەرداش لە سالى 1976 لە تەلەغفرى خۇرناوای موسلى لەدايكبەھ و كەسىكى توركمانە. لە كۆلىژى "الامام الاعظم" لە موسلى خويندوبەتى و خاوەنى بروننامەى بەكالورىۆسە لە شەرىعەتدا. لە سالى 2003 ھەو لەناو رىكخراوھە جىھادىيەكاندا دەستى بە كاركردن كرددوھ و پۆستى "شەرىعەتى گشتى" لەناو رىكخراوى قاعىدەدا وەرگرت.</p>
<p>عەبدوللا قەرداش يەكئىكە لە ھاوړى نزيكەكانى ئەبوبەكر بەغدادى و بەيەكەھە لە سالى 2003 لە گرتوخانەى "بوكا" لە پارىژگای بەسەر بەندكرابون و زياتر لە يەك نزيكبونەتەھە. دوای دروستبوونى رىكخراوى داعشيش پۆستى "ئەمىرى دىوانى ئاسايشى گشتى" رىكخراوھەكەى لە سوريا و عىراق وەرگرتەھە.</p>
<p>پۆستى "وھزىرى بۆمبىژكردن و خۇكوژەكان"ى وەرگرت. يەكئىك لە كەسە نزيكەكانى "ئەبو عەلای عەفرى" كە پىشتەر جىگرى بەغدادى بوە دەلئىت "عەبدوللا قەرداش توندوتىژتەرىن و شەرىنگىزتەرىن و توندوھوتەرىن سەركرەھى رىكخراوى داعشە."</p>
<p>بەپىي زانىيارىھەكان، دەزگا ئەمنىيەكانى عىراق بەوردى لىكۆلئىنەوھەيان لە سى قى قەرداش كرددوھ وەك نامادەكارىھەك بۆ ئەگەرى بونى بە سەرۆكى رىكخراوى داعش و پىيانووايە لە ئەگەرى گرتنەدەستى دەسەلەتى يەكەمى رىكخراوھەكە. ئەوھ قۇناغىكى توندوتىژتەرى تىرۆرىستى سەرھەلئەدات، كە زۆر لە قۇناغى سەرھەمى پىشوو قورستەر دەبىت.</p>
<p>عەبدوللا قەرداش ناوى تەھاوى (ئەمىر محەمەد سەعید عەبدولرەحمان محەمەد مەھول)بەھ لەناو رىزەكانى رىكخراوى داعش بە "مامۆستا" ناوبانگى دەركرەھە.</p>

بگوازىتەھە بۆ دەرەھەى ئىدلب بەرەو سنوورى توركيا. تەلەفزيۆنى عىراق لە سەر زارى شارەزابەكى عىراقى لە كاروبارى گروپە چەكدارەكان ئاشكرای كرد، دەزگای ھەوالگىرى عىراق يارمەتیدەر بوە لە دەستنىشانكردى شوپىنى ئەبوبەكر بەغدادى كۆشكى سىپى لە بەياننامەيەكدا ئەھەى پوون كردوھتەھە، ھىزە سەربازىيە تايبەتییە ئەمەرىكايەكە

كوژرانى ئەبوبەكر بەغدادى پى گەيشت. بە پىي ئەو سەرچاوەيە، چاوكە تايبەتییەكانى عىراق لە ناو سوورباوە بە تىمى ھەوالگىرى عىراقى پاسپىراو بۆ شوپىنپەلگرتتى بەغدادى راگەياندوھ، كە ئەبوبەكر بەغدادى لەگەل پاسەوانە تايبەتییەكەيدا لە ئىدلب كوژران، ئەوھىش لە دوای ئاشكرابوونى شوپىنى خۆشاردنەھەى، لە كاتىكدا ھەولى داوھ خىزانەكەى

سەرەتا داوايان لە خێزانیك كردووە ئەو شوێنە جێ بهێلن، كە لە ناو خیمەیه كدا بوون، پاشان دوو مندالیان رادهستی یه كێك لەو دانیشتوانه كردووه، كه لەو ناوچهیه ژیاوه، دواتر هێزه كه بانگه وازی بوو ئەو خهلكه ی ناو ئەو بینایه كردووه، كه كراوه ته ئامانج بوو ئەوهی خۆیان رادهستی هێزه كه بکهن، پێش ئەوهی شهروپێكدادان له نیوان هیزی هێرشبەر و ئەواندا پروو بدات، بهلام له ئەنجامدا شهرو پێكدادانی سهربازی له نیوانیاندا پروو دا و كوژرانی 7 كه سی لێ كهوتهوه، كه بریتی بوون له 3 ژن و 3 پیاو و مندالیکی كچ. پاشان هێزه تابهتییه ئەمهريكییه هێرشبهره كه كشاوتهوه، پێش ئەوهی فرۆكهیهکی جهنگی بێت و شوێنه كه و بیناكه به بۆمی به هیز بۆردومان بكات.

به پیتی په یامنیری كه نالی جهزیره، كه لهو ناوچهیه بوه: 3 ژن و 3 پیاو لهو بینایه دا كوژراون، بهلام هیزه ئەمهريكییه كه تهنها دوو تهرمی كوژراوه كانی بردووه. كهنجیكه خهلكی ئەو ناوچه یهیشیان دهستگیر كردووه. له راستیدا ئۆپۆزیسیۆنی چهكداریی سووریا و دهستهی رزگارکردنی شام ناكوکییه کی گه وریان له گهڵ داعش ههیه، بهو هۆیه یشهوه داعش كهوتیوه دوژمنكاری له گهڵیاندا. دهستهی رزگارکردنی شام ئۆپه راسیۆنه كانی له دژی چهكدارانی داعش ئەنجام ده دا، بهلام ئەم دوو لایه نهی ئۆپۆزیسیۆنی سووریا ئەو هێرشانه یان پشتراست نه كردهوه، كه له لایه ن فرۆكه كانی ئەمهريكا و هیزی دابه زانندن به پهره شووت ئەنجام دراوه، له كاتیكدا حكوممه تی واشنتۆن ده لیت ئەوه ئۆپه راسیۆنیک بوو بۆ كوشتنی خودی ئەبووبه كر به غدادی.

له سالی 2017وه چهكدارانی سهر به رێكخراوی داعش ههول ده ده ن دزه بکه ن بۆ ناوچه ی بادیه ی شام و ریفی خۆره لاتی حهما، بۆ ئەم مه به سه تیش ده یان کیلۆمه تریان له ناوچه ی بادیه ی سووریا بریوه تا گه بیشتنه پارێزگای ئیدلب، كه له وێ شه ری قورس له نیوان چهكدارانی داعش و چهكدارانی سهر

به ئۆپۆزیسیۆنی سووریا پروو دا، وهك ئەوهی له ناوچه ی (الخوین) پروو دا. ئۆپۆزیسیۆنی سووریا له كاتی خۆیدا به دیلگرتنی ژماره یه کی زۆر له چهكدارانی داعشی راگه یاند، دوا ی ئەو قۆناغه یش ئۆپه راسیۆنه كانی ئۆپۆزیسیۆنی سووریا له دژی چهكدارانی داعش به رده وام بوو، به لام به بی هه بوونی هیه چ زانیارییه ك له باره ی ناسنامه ی ئەوانه ی ده كرانه ئامانج، واتا ئایا چهكداره كان بوون یان سه ركرده كانی داعش؟ له كاتیكدا ئۆپۆزیسیۆنی چهكدار ی سووریا ئەوه ی ئاشكرا كردووه، كه هه ندیک له وانه ی ده كوشت و هه ندیكی تریشیانی به دیل ده گرت و زیندانی كردوون. چه ند زانیارییه ك له باره ی ئەو هیزه ی ئەبووبه كر به غدادی كوشت:

- هیزیک ی تابه تی ئەمه ریکی خه لیفه ی رێكخراوی تیروریستی داعشی له پارێزگای ئیدلب له باكووری خۆژئاوای سووریا، كوشت.

- هیزه كه ناوی یه كه ی (ده لئا فۆرس)ه، كه یه كه یه کی تابه تی فیرقه ی ئۆپه راسیۆنه كانی یه كه می ئەمه ریکایه. ده لئا فۆرس له سالی 1977 له لایه ن عه قید چارلس بیکویس دامه زراوه.

- هه ر وه ك میدیا ئەمه ریکییه كان باسی ده كهن، تیمپکی ده لئا فۆرس به ره به یانی رۆژی یه كشه ممه 2019-10-27 له ئۆپه راسیۆنیک تابه تدا، ئەبووبه كر به غدادی، خه لیفه ی داعشی كوشت.

- ئەركی تابه تی ده لئا فۆرس كوشتن و ده ستگیرکردنی ئەو كه سانه یه، كه ئەمه ریکا به مه ترسییه کی گه وره بۆ سه ر ئاسایش و به رژه وه ندیه كانی خۆی دایان ده نیت، جگه له رزگارکردنی بارمه ئەمه ریکییه كان، كه گروپه تیروریستییه كان ده یانرفینن.

- دوو له دیارترین ئەركه كانی ده لئا فۆرس به ر له كوشتنی به غدادی، بریتین له:

- هه ولدان بۆ رزگارکردنی دیپلومه اته ئەمه ریکییه كان له بایۆزخانه ی ولاته كه یان له تاران له سالی 1980.

- ئەو ئۆپەراسيۆنە، كە دواى دەستبەسەركردنى دىپلوماتە ئەمەرىكىيەكان لە لايەن شۆرشى ئىسلامىي ئىران بە سەرۆكايەتتى خومەينى، يەكەم رېبەرى بالاي ئىران ئەنجام درا، شكستى هېنا و بوە هوۆ كوژرانى هەشت ئەمەرىكى و تېكشكانى دوو فرۆكەى ئەو ولاتە.

- كوشتنى ئوسامە بن لادن، سەرۆكى رېكخراى ئەلقاعيدە.

- هېزىكى يەكەى دەلتا فۆرس لە مانگى ئايارى 2011، ئوسامە بن لادنى سەرۆكى رېكخراوى تيرۆرىستى قاعيدەى لە شارى ئەبوت ئاباد لە پاكستان، كوشت. بزانه كى دەبىتە شوپنگرەوى ئەبووبەكر بەغدادى؟

دواى هەوالى كوژرانى ئەبووبەكر بەغدادى بە پىي راپۆرتەكان «عەبدوللا قەرداش»ى جىگرى دەبىتە سەركردەى رېكخراوەكە و ئەوئەيش دەبىتە هوۆ سەرھەلدانى سەردەمىكى توندوتىژتر لە كارى ئەو رېكخراوەدا.

عەبدوللا قەرداش بە يەكەى لە سەركردە توندوتىژەكانى رېكخراوى داعش دادەنرېت و جىگرى ئەبووبەكر بەغدادىيەو بە «وەزىرى خوكوژھكان» ناوى دەركردو، بە پىي زانىارىيەكان دواى كوژرانى بەغدادى، ئەو شوپنى دەگرېتەو

قەرداش لە سالى 1976 لە تەلەغەرى خوژئاواى موسل لە دايك بوە و كەسكى توركمانە، لە كوئىژى «الامام الاعظم» لە موسل خوئندووئەتى و خواوئى پروانامەى بەكالۆرپۆسە لە شەرىعەتدا، لە سالى 2003ھو لەناو رېكخراوە جىھادىيەكاندا دەستى بە كارکردن كردو و پۆستى «شەرىعەتى گشتى» لەناو رېكخراوى قاعيدەدا وەرگرت.

عەبدوللا قەرداش يەكەى لە ھاوپى نىكەكانى ئەبووبەكر بەغدادى و بەيەكەو لە سالى 2003 لە گرتووخانەى «بوكا» لە پارىزگاي بەسەر بەندكرابوون و زياتر لە يەك نىكبونەتەو، دواى دروستبوئى رېكخراوى داعشيش پۆستى «ئەمىرى ديوانى ئاسايشى

گشتى» رېكخراوەكەى لە سوريا و عىراق وەرگرتو. پۆستى «وەزىرى بۆمبىژکردن و خوكوژھكان»ى وەرگرت، يەكەى لە كەسە نىكەكانى «ئەبو عەلاى عەفرى» كە پىشتەر جىگرى بەغدادى بوە دەلېت «عەبدوللا قەرداش توندوتىژترىن و شەپەنگىزترىن و توندوتىژترىن سەركردەى رېكخراوى داعشە».

بەپىي زانىارىيەكان، دەزگا ئەمنىەكانى عىراق بەوردى لىكۆلېنەوئەيان لە سى قى قەرداش كردو وەك ئامادەكارىەك بو ئەگەرى بوئى بە سەرۆكى رېكخراوى داعش و پىيانوايە لە ئەگەرى گرتنەدەستى دەسەلاتى يەكەمى رېكخراوەكە، ئەو قۇئاغىكى توندوتىژترى تيرۆرىستى سەرھەلدەدات، كە زۆر لە قۇئاغى سەردەمى پىشوو قورستەر دەبىت.

عەبدوللا قەرداش ناوى تەواوى (ئەمىر محەمەد سەعید عەبدولپەرھمان محەمەد مەولا) يەو لەناو رىزەكانى رېكخراوى داعش بە «مامۇستا» ناوبانگى دەركردو.

سەرچاوەكان:

جەزىرە نىت، سكاى نيوز عەرەبى، نيوزويك.
<https://www.aljazeera.net/news/27/10/politics/2019>
www.skynews.com
www.newsweek